Samenwerken voor een leefbare planeet.
(4) Samenwerken in Brugge

Lezing

De Mensenzoon moet hoog verheven worden, zoals Mozes in de woestijn de slang omhooggeheven heeft, opdat iedereen die gelooft, in Hem eeuwig leven heeft. Want God had de wereld zo lief dat Hij zijn enige Zoon heeft gegeven, opdat iedereen die in Hem gelooft niet verloren gaat, maar eeuwig leven heeft. God heeft zijn Zoon niet naar de wereld gestuurd om een oordeel over haar te vellen, maar om de wereld door Hem te redden. Over wie in Hem gelooft wordt geen oordeel uitgesproken, maar wie niet in Hem gelooft is al veroordeeld, omdat hij niet wilde geloven in de naam van Gods enige Zoon. Dit is het oordeel: het licht kwam in de wereld en de mensen hielden meer van de duisternis dan van het licht, want hun daden waren slecht. Wie kwaad doet, haat het licht; hij schuwt het licht omdat anders zijn daden bekend worden. Maar wie oprecht handelt zoekt het licht op, zodat zichtbaar wordt dat God werkzaam is in alles wat hij doet.'

Joh 3,14-21 (NBV21)

Overweging (onderstaande tekst is een uitgebreide versie van de overweging)

Ik ben Koen, ik werk ondertussen 25 jaar voor de stad Brugge

- 20 jaar als 'preventieambtenaar' om allerlei vormen van overlast/onveiligheid te helpen voorkomen onder noemer **Samenleven doe je niet alleen**
- Belangrijkste: voorkomen dat we onze aarde onleefbaar maken, grote factor van 'onveiligheid'.
- Overstap in 2019: focus op klimaat, met als slogan: Zorgen voor morgen begint vandaag! Wereldwijde uitdaging. Ook Brugge is een 'Covenant of Mayors' (Burgemeestersconvenant), meer dan 13.000 steden die zich engageren om hun klimaataanpak te versnellen.

Er werd een klimaatplan opgemaakt: een mix van

  - Studiewerk door experten
  - consultatiewerk van vele betrokkenen, burgers, ondernemers, overheden,

Resultaat: een Klimaatplan 'BruggeNaarMorgen' met een aantal concrete doelstellingen

- Ondertitel en focus: samen zorgen voor een klimaatneutraal en klimaatrobuust Brugge
  - **Klimaatneutraal**: d.w.z. Tegen 2050 stoten we geen broeikasgassen meer uit in Brugge. Zo werken we aan de oorzaak van klimaatverandering: wegwerken van het broeikaseffect.
  - **Klimaatrobuust:** d.w.z. onze stad weerbaar maken tegen steeds meer droogte, warmte, hevige neerslag.
- Er zijn **7 thematische Bruggen Naar Morgen** gedefinieerd die de kapstok vormen voor ons klimaatbeleid
  - Ik licht de 7 Bruggen kort toe en geef aan hoe samenwerking in Brugge daarrond loopt en verder ontwikkeld wordt.
  - Ik rond af met 1 minuut beschouwing: **hoe kan ik het goede doen, hoe kunnen wij het goede doen, wat is het goede doen?**

BRUG 1: Brugge verwarmt fossielvrij

- Onze woningen en gebouwen worden nog voor 90% verwarmt met fossiele brandstoffen: aardgas, mazout, kolen. Dat moet er allemaal uit… dit is veruit de grootste uitdaging van alle steden.
- In Brugge zetten we vooral in op **woningrenovatie**: renovatiecoaches die Bruggelingen inspireren, ondersteunen, begeleiden om de woning energiezuinig te renoveren om ze weinig mogelijk warmteverlies en energieverbruik te hebben.
- **Hoe betrekken we de gemeenschap?** We willen Brugse buurten stimuleren om als buurt/wijk samen een dynamiek op gang te brengen om elkaar te inspireren. We noemen dat **buurtkracht** en hebben ondertussen in het Centrum, in Zeebrugge, in Sint Pieters een aantal buurtkrachtprojecten lopende.
- Renovatie en beter isoleren van onze woningen zal niet genoeg zijn: **we zullen ook andere verwarmings– en koelingssystemen moeten voorzien.** Dan hebben we het over warmtepompen en warmtenetten. **Brugge is met zijn warmtenet één van de pioniers in Vlaanderen.** Dat warmtenet wordt nu uitgebreid en gerenoveerd en hopen we op een dag ook in de Binnenstad te kunnen verwelkomen, maar dat is niet alleen technisch maar ook financieel een groot kluwen.

BRUG 2: Brugge is een hernieuwbare elektriciteitsstad

- We gaan in Brugge (en elders) **veel meer elektriciteit nodig hebben** en die moeten we natuurlijk fossielvrij opwekken. Zon en Wind zijn daar goede, de rol van andere fossielvrije energieopwekkers zoals kernenergie zal allicht ook een rol spelen, maar dat gaat ons lokaal petje te boven.
- Brugge doet het met zijn **meer dan 50 windturbines** niet slecht: we wekken al heel wat hernieuwbare elektriciteit op
- Maar er is nog **zeer veel plaats voor zonnepanelen** en daar lopen we in Brugge achter. We willen Bruggelingen stimuleren om zelf zonnepanelen te leggen: als je dat kan, moet je dat gewoon doen.
- Niet iedereen kan zonnepanelen leggen dus **stimuleren we ook projecten die samenwerken om grote zonneprojecten te realiseren** en waar je als Bruggeling in kan participeren: zo zijn er een aantal energiecoöperaties zoals Coopstroom of Beauvent, en recent werd een initiatief ‘De Brugse Zonnetuin’ gelanceerd, een samenwerking tussen buurtbewoners, een bedrijf en een energieleverancier. Je kan daar in participeren.

BRUG 3: Bruggelingen verplaatsen zich slim, fossielvrij en gezond

- **1/3 van onze lokale uitstoot** van broeikasgassen is afkomstig van onze verplaatsingen. Om dat weg te werken worden 2 sporen gevolgd
  - **Minder autoverkeer door heel hard in te zetten op de fiets, voetgangers, openbaar en gedeeld vervoer**

        - Wat nog gemotoriseerd vervoerd moet worden, auto's maar ook vrachtvervoer, zal **elektrisch** moeten verlopen, dus moet er ook voldoende laadinfrastructuur aanwezig zijn.
    - In Brugge wordt sterk gewerkt op het promoten van fiets en deelmobiliteit, o.a. via acties als 30 dagen zonder wagen. Het aantal deelwagens is gestegen tot meer dan 100 stuks, in elke deelgemeente komen er nog deelwagens bij. Het gebruik is sterk gestegen.

BRUG 4: Brugge onderneemt klimaatvriendelijk en circulair

- Heel wat van de **CO2 uitstoot hangt samen met onze consumptie van goederen die elders gemaakt worden**. Om deze uitstoot te verminderen moet onze wereldwijde economie de ommeslag maken naar een **circulaire economie**, waarbij langere levensduur, herstellen, hergebruiken, delen, recupereren, recycleren centraal staan
- Dit zal impact hebben op zowel producenten en consumenten en in Brugge proberen we daar **een groter draagvlak voor te creëren**. Er is een strategisch plan circulaire stad uitgewerkt. Eind februari was er de 2de editie van het circulair festival Brugge, met workshops en bedrijfsbezoeken. Ook in het bedrijfsleven zien we steeds meer aandacht voor circulaire en duurzame productiewijzen, met een aantal Brugse pioniers.

BRUG 5: Brugge Smaakt: we eten lokaal, plantaardig, duurzaam

- **Voeding is wereldwijd goed voor 30% van de uitstoot** van broeikasgassen en dat is dus echt wel veel: productie, verwerken, verpakken, transport, verlies van voeding dragen elk op hun manier.
- Er is een **Brugse voedselstrategie: Brugge smaakt!** uitgewerkt die inzet op meer **plantaardige voeding**, de zgn. eiwitshift van dierlijke eiwitten naar plantaardige eiwitten. Daarnaast wordt sterk gewerkt op **lokale voedselproductie/consumptie** (de korte keten) en **voedselverlies**, zowel in gezinnen maar ook in voedselproductie in de grootkeuken.
- Hoe betrekken we Bruggelingen? Er is een Brugs Food Lab die mee deze voedselstrategie in acties omzet: scholen, producenten, landbouworganisaties, horeca, …
- Momenteel loopt de veggiechallenge om 30 dagen geen of minder vlees te eten en 26 mei is er 'Heerlijk Brugge', in het Astridpark waar de voedselstrategie. Maar ook dichterbij leeft deze voedselstrategie: steeds meer mensen willen samen tuinieren. Een mooi initiatief in de Godelievetuin zal nu tijdelijk in de Minnewatertuin aan de slag gaan en ook hier rechtover bij het begijnhof starten ze met een groentetuin.

BRUG 6: Brugge is klimaatrobuust

- **De klimaatverandering laat niet op zich wachten**: het wordt warmer, droger en neerslag zal extremer worden. Dit betekent kans op droogte, hitterisico's, overstroming. Daar moeten we ons nu al op voorbereiden.

- De oplossing is **meer ruimte te geven aan natuur**: door meer groen te voorzien creëren we niet alleen verkoeling, maar ook ruimte voor meer waterinfiltratie. Dat is nodig om onze watervoorraden in de grond op peil te houden. Dat is een grote uitdaging en kunnen we bereiken door op een andere manier met water om te gaan.
- Daar werkt de stad aan, maar we krijgen hele **lastige discussies**, o.a. bijkomende bedrijfsruimte en wonen. Er is beleidsplan ruimte gemaakt dat bepaalt hoe we in de toekomst met onze schaarse ruimte moeten omgaan.
- **Concrete acties zijn nu al volop lopende**. Brugge is vorig jaar Vlaams Kampioen tegelwippen geworden door heel wat zones te ontharden. Er zijn meer dan 70.000 bomen gepland sinds, in bosgebied, maar ook in heel wat parken en groenzones.
- Ook Bruggelingen nodigen we in een netwerk van lokale doeners: VK tegelwippen, tuincoaches, bye bye gazon, …

BRUG 7 (de grootste uitdaging): Brugge organiseert zich op een klimaatneutrale toekomst voor iedereen

- Interne organisatie van de stad: betere afstemming tussen diensten en beleidskeuzes
- Extern: een groot draag- en vraagvlak creëren. Diverse campagnes en methodes
  - **Klimaatalliantie met een klankbordgroep van lokale experten**
  - **Open Netwerkmomenten**, volgende 17 mei in het concertgebouw, i.s.m. Musea Brugge n.a.v. Triënnale en de tentoonstelling Rebel Garden.
  - **Partnerschappen allerlei** leiden tot acties allerlei, o.a. klimax-festival, waar heel wat partners initiatief nemen met acties rond klimaattransitie.
- Belangrijk bekommernis: iedereen mee en het internationale perspectief.
  - Met Brugge dialoogstad zoeken we naar projecten om ook Bruggelingen met beperkte financiële mogelijkheden mee te nemen in deze klimaattransitie.
  - Ook de internationale connectie willen we maken: met partnerstad Ebolowa worden projecten opgezet rond water, herbebossing en duurzame cacao-productie.
- **'Ik bouw mee BruggeNaarMorgen'**: getuigenissen, maar ook eigenaarschap vergroten

Reflectie

Er is ontzettend veel actie nodig op zeer korte termijn. Lukt dit?

- **Er zijn redenen om optimistisch te zijn**: we zien het netwerk van lokale doeners groeien en ook in concrete projecten en we zien ook de uitstoot van CO2 verminderen. **Voor 2022 ramen we de daling op – 22% t.o.v. 2011.**

- Er zijn redenen om kritisch en bezorgd te zijn: het gaat eigenlijk allemaal niet snel genoeg en er is naast veel enthousiasme ook **veel weerstand** tegen de 'klimaatgekken'. Eigenlijk zitten we met een radicale en wereldwijde systeemcrisis die radicale veranderingen in zich draagt. Hoe overleef je deze chaos…

Wat is dan het goede doen, werken naar het licht, slechte daden vermijden?

- In Brugge, maar ook wereldwijd is een netwerk groeiende. Ik vergelijk het graag met het netwerk zoals beschreven in het boek *'Verweven leven'* van Merlin Sheldrake. Daar spreekt over de wonderlijke wereld van schimmels en zwammen die op een werkelijk onnavolgbare manier met elkaar in contact treden en communiceren.
- Het besef van nietigheid in die complexiteit van relaties, energieën en dimensies maakt heel nederig: er is veel wat we niet weten en niet begrijpen

- Helpt om contact te maken met het grotere, met dit grotere geheel. Dit is ook wat Karen Armstrong in haar boek *'Heilige natuur'* beschrijft: terug contact maken met deze natuur als een oefening in zich verbinden met een/het veel grotere en onbegrijpelijke geheel.

- In dat 'verweven leven' zit ook een essentie van geloof. Vertrouwen in de complexiteit van relaties, die ondanks alles (of dankzij?) elkaar vinden en beïnvloeden en sturen in de richting van het licht.

- Uitdaging voor mij is alvast om mijn interne kompas goed afstemmen op dit grotere geheel en dit mysterie. Dit zorgt voor een grotere betrokkenheid en maakt het makkelijker om juiste/goede keuzes te maken.

- Zo hoop ik dat ik als persoon, maar ook wij als stad en gemeenschap 'sporen' uit te zetten maar ook zoals de zwammen sporen uit te strooien die zich onzichtbaar verder ontwikkelen met een eigen dynamiek. Ook hier vandaag heb ik allicht sporen uitgestrooid en bouwen we zo samen aan dit mysterieuze en onbevattelijke ondergrondse netwerk van relaties dat zorgt voor dit verweven leven. Een grotere voeling met en verwondering over deze complexe en machtige natuur kan ons helpen om meer verbonden te zijn en meer oprecht te handelen en zo in het licht te komen.

Alle info over klimaatbeleid in Brugge: https://www.brugge.be/klimaat

De boeken die op het einde vermeld zijn

Koen Timmerman
De Lier, Brugge, 10 maart 2024